

Ympäristöministeriö
Kirjaamo
PL 35
00023 VALTIONEUVOSTO
kirjaamo.ym@ymparisto.fi

ASIA: Lausuntopyyntö 15.11.2012 Dnro YM16/400/2012

VIITE: Suomen Kalankasvattajaliiton lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi ympäristönsuojelulaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Suomen Kalankasvattajaliitto lausuu seuraavaa:

YLEISTÄ

Ympäristönsuojelulaki on keskeinen ympäristön pilaantumisen torjuntaan tähtäävä yleislaki. Kalankasvatuselinkeinoon laki vaikuttaa mitä keskeisimmin ja on vaikutuksiltaan hyvin merkittävä. Kalankasvatukselle on annettu 2000-2011 ympäristönsuojelulainmukaisia lupia yli 400 kpl. Tämän vuoksi on erittäin merkittävää että Suomen Kalankasvattajaliitto ry:n edustajalle ei annettu mahdollisuutta osallistua ympäristönsuojelulain kokonaisuudistusta valmisteleviin työryhmiin.

Komissio kehottaa jäsenvaltioita toteuttamaan toimenpiteitä, joilla pyritään helpottamaan yritystoiminnan kehittämistä ja keventämään kansallisista säännöksistä johtuvaa hallinnollista taakkaa yksinkertaistamalla vesiviljelyyn liittyviä lupamenettelyjä (*EU:n Komission tiedonanto Parlamentille ja Neuvostolle (KOM (2009) 162)*). Ympäristönsuojelulain uudistustyön yhteydessä on mahdollisuus toteuttaa em. komission kehotusta. Avoimen keskustelun ja yhteistyön toteuttamiseksi on toivottavaa että kalankasvatuselinkeinon edustaja voi osallistua ympäristönsuojelulain uudistustyöhön lain valmistelun toisessa vaiheessa.

EHDOTUS UUDEKSI YMPÄRISTÖNSUOJELULAIKSI

1. Ympäristöministeriön lausuntopyynnössä (YM16/400/2012) todetaan että hankkeen projektiryhmät eivät ole käsitelleet kattavasti ja yksityiskohtaisesti hallituksen esityksen perusteluja. Suomen Kalankasvattajaliitto ry esittää että hallituksen esitykseksi viedään ainoastaan teollisuuspäästödirektiiviä koskeva lainuudistusosa. Muilta osin lainuudistus, mikäli se on tarpeen toteuttaa, on parempi jättää ympäristönsuojelulakiuudistuksen toiseen vaiheeseen. Aikataulullisesti tähän ei ole estettä. Perusteluiksi esitämme lain valmistelun kiireellisyydestä johtuvan uudistustyön pirstaloitumisen ja tästä johtuvan kokonaisuuden hahmottamisen vaikeuden. Näyttäisi siltä, että hallituksen esitykseksi on viety nyt tiukalla aikataululla asioita mitkä ympäristöministeriön asettamiskirjeen mukaan (Dnro 038:00/2011) on mahdollista viedä hallituksen esitykseksi myös myöhemmin, uudistustyön toisessa vaiheessa.

2. Uudistustyön eräänä tarkoituksena on ollut keventää ympäristölupajärjestelmää, ympäristönsuojelun tasoa vaarantamatta. Tarkoituksenmukaisinta tämä olisi toteuttaa niiden toimintojen kohdalla, joita määrällisesti on paljon kuten kalankasvatuksen lupia. Vuosina 2000-2011 kalankasvatustiluksia myönnettiin yli 400 kpl. Kalankasvatuksen nykyiset ympäristövaikutukset ovat erittäin alhaiset, joten kevennys kohdistuisi toimiin, joiden ympäristövaikutukset eivät ole erityisen merkittäviä.
3. Ehdotetussa 11§ pykälässä esitetään että toiminnan sijoituspaikkaa koskevassa ympäristölupaharkinnassa tulisi luonnonarvot ottaa huomioon. Luonnonarvomääritelmiä on esitettyssä muodossa liian yleinen, tulkinnanvarainen ja oikeusturvaa vaarantava. Ehdotettua 11§:ää ei tule hyväksyä osaksi ympäristönsuojelulakia. Mikäli luonnonarvo pykälä säilytetään, se tulee rajata koskemaan vain tiettyä toimintaa, kuten turvetuotantoa. Pykälää ei ole perusteltua toimeenpanna muiden toimintojen yhteydessä kuten kalankasvatustilustien lupaharkinnassa. Merkittävät luonnonarvot huomioidaan kalankasvatustilustien ympäristölupaharkinnan yhteydessä ja muissa laeissa.

Ympäristölupaharkinnan yhteydessä tulisi arvioida em. lisäksi toiminnan sijoituspaikan soveltuvuus huomioiden erityiset kauneus- ja maisema-arvot. Esitys on vaikeaselkoinen sillä pääosin tunteisiin perustuvia arvoja on vaikea määritellä, kuten vanha sanontakin sanoo *"kauneus on katsojan silmissä"*.

4. Suomen Kalankasvattajaliitto esittää että ehdotuksessa jätetään pienet ja keski-suuret yritykset valvontamaksua koskevan säätelyn ulkopuolelle. Epävarmaa on että lailla voidaan taata ympäristövalvonnasta perittävän maksun kohdistumisen suoraan ympäristövalvonnan resursseihin. Maksujen hyväksyttävyyden kannalta on ensiarvoisen tärkeää että maksutulot kohdistetaan oikein.

Tiedossa on, että haitankärsijöiden, kuten mökkiläisten ja naapureiden, ilmoitukset muuttavat viranomaisen valvontasuunnitelmiin kirjattua valvontakäyntien prioriteettia ja ilmoituksen kohteeseen pyritään tekemään tarkastuskäynti mahdollisimman pian. Lain jatkovalmistelussa olisi hyvä pohtia, missä vaiheessa ilmeisen perusteettomasta sekä toistuvista tarpeettomista ilmoituksista olisi viranomaisen mahdollista periä maksu ilmoittajalta. Tämä voisi vähentää haitantekotarkoituksessa tehtyjä ilmoituksia sekä viranomaiseen että toiminnanharjoittajaan kohdistuvaa hallinnollista taakkaa.

EHDOTUS YMPÄRISTÖNSUOJELULAIN LIITTEIKSI 1 JA 2 JA LUVITUKSEN KEVENTÄMINEN

1. Kalankasvatustilukset on muistiossa lueteltuna liitteessä 2, kansallisesti luvanvaraiset toiminnot. Esityksen perusteella kalankasvatustilus tarvitsee luvan mikäli kalankasvatus- tai kalanviljelylaitos, jossa käytetään vähintään 2 000 kg vuodessa kuivarehua tai sitä ravintoarvoltaan vastaava määrä muuta rehua taikka jossa kalan lisäkasvu on vähintään 2 000 kg vuodessa, taikka kooltaan vähintään 20 hehtaarin luonnonravintolammikko tai lammikkoryhmä. Lupakynnys on määritelty vuosikymmeniä sitten. Kalankasvatustilustien on muuttunut oleellisesti tämän jälkeen. Viimeisen 30 vuoden aikana kalankasvatustilustien kuormitus on sekä kokonaismääränä että tuotantoa kohden laskettuna ominaiskuormituksena pienentynyt noin 65 %. Kalankasvattajayrittäjien ja tilustien määrä on myös vähentynyt merkittävästi ja koko tuotantomäärä on puoliintunut. Vesiviljelyn osuus ravinnekuormituksesta on Manner-Suomessa 1,3 % fosforin ja 0,6 % typen kokonaiskuormituksesta. Nykytiedon perusteella ei ole perusteltua esittää lupakynnyksen säilyttämistä esitettyssä muodossa. Kalankasvatusta koskeva ympäristöluvitustarve tulee määritellä ympäristönsuojelulain uudistustyön toisessa vaiheessa huomioon ottaen elinkeinon oleellisesti muuttunut tilanne.

2. Eri tuotantoeläinmuotojen lupakynnykset eroavat oleellisesti toisistaan ja ovat erittäin eriarvoisessa asemassa (kts.kuva A.Ekroos Helsingin Yliopisto, RCTL tutkimuspäivät 2012). Lupakynnyksen määritelmä tulee nykyaikaistaa ja mitoittaa ympäristöön kohdistuvan kuormitusarvojen avulla, ei tuotetun kappalemäärän tai kilomäärän mukaan. Uudenlainen käytäntö tukisi siirtymistä entistä ympäristöystävällisempiin tuotantomuotoihin ja tapoihin. Erityisesti uudistustyön toisessa vaiheessa tulisi keskustella perusteellisesti uusien lupakynnyksen asettamisesta ja lupakäytännön keventämisestä.

3. Kalan kiertovesilaitoskasvatuksen lupamenettelystä voitaisiin luopua vaarantamatta ympäristönsuojelun tasoa. Kiertovesilaitoskasvatuksen ympäristövaikutukset ovat vähäisiä ja niitä on lukumääräisesti vain muutamia koko maassa.
4. Kalankasvatusta koskevien lupien suuri lukumäärä ja toimialan kehittyneet vesiensuojelutoimenpiteet tulisi huomioida ympäristönsuojelulain uudistustyön toisessa vaiheessa. Keskusteluun tulee ottaa mukaan vesiviljelyä koskevan normisäätelyn laatiminen yhteistyössä toimijoiden kanssa. Tämä mahdollistaisi hallinnon merkittävän keventämisen ja elinkeinolle ja valtiolle syntyvien kustannusten pienentämisen sekä edesauttaisi lupapäätösten ennakoitavuutta. Samalla se edistäisi myös toimialan ympäristönsuojelutasoa. Edelleen normisäätely mahdollistaisi kevennetyin menettelyin uusien tuotantomuotojen syntyminen kuten luomutuotannon tai uuden viljelylajin kaupallisen tuotannon kehittämisen. Kevyempi lupamenettely myös helpottaisi uusien yritysten syntyä.
5. Kalankasvatus voidaan ympäristöluvittaa kevyen menettelyn, toistaiseksi voimassa olevilla luvilla. Edelleen lupa voidaan tarkastaa ja vähäisiä muutoksia toteuttaa ilmoitusmenettelyllä luvan voimassaolon aikana mikäli toiminta ei ole olennaisesti muuttunut lupapäätöksen antamisen jälkeen eikä harjoitettavan toiminnan ympäristössä ole tapahtunut merkittäviä muutoksia eikä toiminnassa ole ilmennyt toimintahäiriöitä tai -poikkeamia. Kalankasvatuksen vakiintuneessa toimintaympäristössä ympäristöä ei uhkaa merkittävä pilaantuminen eikä toiminnasta aiheudu ihmisille terveyshaittaa.
6. Toimialakohtaisesti tarkasteltuna pisimmät käsittelyajat olivat jätteenpoltossa, metalliteollisuudessa sekä kalankasvatuksessa¹. Huomattava osa kalankasvatuksen lupakäsittelyissä kesti yli 12kk. Pisin lupaprosessi kesti jopa neljä vuotta. Esimerkiksi vuosina 2000-2011 kalankasvatuseräilylle myönnettiin 140 ympäristölupaa. Valtaosa luvista oli vanhojen lupien uusimisia. Kalankasvatuksen ympäristöluvitus tulisi olla huomattavasti nopeampaa 2-3 kk. Nopeutettua menettelyä voitaisiin käyttää asetuksella määriteltävien toimintojen yhteydessä mm. lisäämällä laitosluetteloon kevyeen menettelyyn sopivat toiminnot, kuten kalanviljely

Helsingissä 7. tammikuuta 2013

Suomen Kalankasvattajaliitto ry

¹ M. Attila: Ympäristönsuojelulain mukaiset valtion ympäristölupapäätökset 2007, Suomen ympäristökeskuksen raportteja 22/2008. <http://www.ymparisto.fi/download.asp?contentid=90293&lan=fi>